

't Seghen Waert

jaargang 20 aflevering 4

november 2001

verenigingsblad van het Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

Bestuur

dbr. E.H. Oskam, voorzitter

Juweellaan 175, 2719 SB Zoetermeer
tel. (079) 361 65 38

dbr. R. A. Knotter, secretaris

Smallingerland 6, 2716 AD Zoetermeer
tel. (079) 352 10 22

dbr. H.B. Huurman, penningmeester

Edelsteensingel 172, 2719 RC Zoetermeer
tel./fax (079) 362 17 30

dbr. B.F. Tuinstra (A.W.Z.)

mv. E. van der Heijden-Smits (G.W.Z.)

dbr. G. J. Moers (I.S.V.)

dbr. A.C.J. Vermeulen (publicaties)

mv. P.E. Vijverberg (PR)

Archeologische werkgroep

dbr. B.F.F.H. van der Ven

Douzapad 30, 2722 AX Zoetermeer
bvdven@worldonline.nl
tel. (079) 342 79 91

Genealogische werkgroep

mv. M.E. Vijverberg-Kalkema

Stekelbaarsslot 35, 2724 AR Zoetermeer
kalkema@wanadoo.nl
tel. (079) 331 65 52

Interviewgroep Sprekend Verleden

dbr. E.W. van den Burg

Fr. Hendriklaan 32, 2712 EE Zoetermeer
tel. (079) 316 48 58

Archief en bibliotheek

mv. J.M.C. Huisman-Aaftink

Bernhardstraat 2, 2712 CS Zoetermeer
jokehuisman@hetnet.nl
tel. (079) 316 31 79

Ledenadministratie

dbr. A.Ph. Rademaker

Banckertstraat 5, 2712 KK Zoetermeer
tel. (079) 316 43 74

Redactie

mv. C.J. Moerman-van Voorst

Dublinstraat 253, 2713 HT Zoetermeer
cmoerman@wirehub.nl
tel./fax (079) 352 14 88

mv. R. C. ten Berge

dbr. Th. J.A.M. van der Poel

dbr. R. Grootveld

dbr. A.C.J. Vermeulen

't Seghen Waert is een uitgave van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer.
ISSN: 1384-7260

Het Historisch Genootschap is gevestigd in
't Oude Huis, Dorpsstraat 7
2712 AB Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

Website: <http://www.oudsoetermeer.nl>

E-mail: info@oudsoetermeer.nl

Openingstijden archief en bibliotheek:

iedere woensdag 14.00-17.00 uur

Inloopmiddag A.W.Z.: eerste zondag van de
maand 14.00-17.00 uur

Inloopavond G.W.Z.: eerste maandag van de
maand 20.00-22.00 uur

Inhoud

Van de redactie	1
Nieuwe leden	2
Activiteitenkalender	3
Zoetermeerse Zouaven, in Pauselijke dienst	5
Jan van der Spekprijs	9
Sprekend Verleden, in gesprek met Henk Groenheijde	10
“De Geschiedenis op Straat” nu ook verkrijgbaar op CD-ROM	21
Leuke en betaalbare decembergeschenken	23

Van de redactie

In deze aflevering wordt de Jan van der Spekprijs, waarover u op de ledenvergadering eerder deze maand werd geïnformeerd, nader toegelicht. Naast de artikelen over Zouaven en over een bevlogen Pro-Patriaman treft u veel aan over de publicaties van het HGOS, in het bijzonder over de nieuw uitgebrachte CD-ROM.

Als u in december op zoek gaat naar een cadeau voor familie, vrienden of kennissen moet u ook de achterin dit blad afgedrukte publicatielijst eens bekijken. Hierin staan prachtige boeken en een CD-ROM, die vrijwel tegen kostprijs worden verkocht. U kunt ze altijd inzien in 't Oude Huis tijdens de openingsuren van het Stadsmuseum. Ook boekhandels en de VVV hebben een ruime sortering.

De redactie wenst u allen een goede jaarwisseling en weinig Euro-ongemak.

Uiterste kopijdatum voor aflevering 1 in 2002: 11 januari 2002

Nieuwe leden

Een hartelijk welkom in onze vereniging aan de volgende nieuwe leden:

Dhr. B.S.P. v.d. Aardweg, Westland 9, Zoetermeer
Dhr. A.F. Anema, Dunantstraat 677, Zoetermeer
Dhr. G.A.M. Battes, Anna Blamanhove 29, Zoetermeer
Dhr. A.J. Bergshoeff, Europaweg 10, Nieuw Schoonebeek
Dhr. Ivo Breeden, De Nesse 27, Wateringen
Mw. M.M.C. du Clou, Abrikozengarde 48, Zoetermeer
Dhr. J.N. van Dijkhuizen, Hoevenbos 135, Zoetermeer
Mw. T. van Herwijnen, Dorpsstraat 65, Zoetermeer
Dhr. J.A. Hoogduin, Dr. J.W. Paltelaan 26, Zoetermeer
Dhr. J. van den Hurk, Camee 10, Zoetermeer
Dhr. J.A.S. Kleefstra, Amaliaplaats 6, Zoetermeer
Dhr. M. Meijer, Margrietstraat 7, Zoetermeer
Dhr. R. de Prouw, Wengehout 71, Zoetermeer
Dhr. Th.M. Schutte, Starrebos 24, Zoetermeer
Mw. Ellen S. Steketeë (gezinslid), De Nesse 27, Wateringen
Dhr. L. Tamerus, Akkerdreef 321, Zoetermeer
Dhr. J.A. van Veen, Osijlaan 3, Zoetermeer
Dhr. M. de Wit, Agaat 84, Zoetermeer
Mw. M. van der Zeeuw-Koppert, Zegwaartseweg 42, Zoetermeer

Mogelijk wil een van uw familieleden of kennissen lid worden van het historisch genootschap. Men ontvangt als lid het verenigingsblad 't Seghen Waert vier keer per jaar. Het lidmaatschap bedraagt Euro 12,50 per jaar, voor de tweede bewoner van een zelfde adres Euro 6,35. Wilt u iemand opgeven als lid, of een lidmaatschap cadeau geven, belt u dan met de ledenadministrateur dhr. A.Ph. Rademaker, tel. (079) 316 43 74 of stuur een e-mail naar: info@oudsoetermeer.nl

Rectificatie

In 't Seghen Waert van september 2001 is een storende fout gesloten, waarvoor wij onze excuses aanbieden. In de eerste alinea van het artikel over Bodediensten (pag. 16) staat: Gerard van Ede schreef..... Dat moet zijn: Jaap van Ede schreef op ons verzoek zijn herinneringen aan het bodebedrijf van zijn vader en anderen op.

Activiteitenkalender

Kijken naar een gravende Archeologische Werkgroep

Onze actieve werkgroep, die zoekt naar het verleden in de Zoetermeerse bodem, is al een aantal maanden aan het graven in de Dorpsstraat op het uitgestrekte terrein waar vroeger De Spar en Rové Verlichting stonden. Binnenkort zou er wel eens een nieuw opgravingsterrein bij kunnen komen achter Dorpsstraat 109-111 als de nieuwbouwplannen worden goedgekeurd. De archeologen gebruiken daarvoor de zondagmiddag, omdat dit voor hen het enige gezamenlijk vrije moment is. Dit heeft wel tot gevolg dat de maandelijkse inloopmiddag in het gedrang komt. Kom dus vooral kijken naar de opgraving.

Inloopavonden Genealogische Werkgroep

Elke eerste maandag van de maand in 't Oude Huis vanaf 20.00 uur is er gelegenheid de uitgebreide databank op papier en in de computer van deze werkgroep te raadplegen. Ook helpen de leden u met het opstarten van uw onderzoek naar de familie of wijzen u de weg naar nieuwe bronnen. De eerstvolgende is 3 december.

Nieuwjaarsborrel

Vrijdag 4 januari 2002 vanaf 19.30 in 't Oude Huis. Alle leden zijn van harte welkom om onder het genot van een drankje en een hapje terug te kijken naar het oude jaar en het nieuwe jaar te verwelkomen. En u hoeft het niet eens over de euro te hebben.

Tentoonstelling over de Schuurkerk

Februari tot april in het Stadsmuseum, Dorpsstraat 7. Enige jaren geleden heeft de Archeologische Werkgroep Zoetermeer een opgraving gedaan op de plek waar de Amerikaweg nu de Voorweg kruist op de route naar Leidschenveen. Daar stond tussen circa 1685 en 1819 de katholieke kerk. Het was voor katholieken verboden hun godsdienst in het openbaar te belijden, dus de kerk was vermomd als boerenschuur. Tegen betaling werd dan de aanwezigheid gedoogd.

Over de opgraving, de vele voorwerpen die daar zijn gevonden, aangevuld met materiaal van de Nicolaasparochie, wordt een tentoonstelling georganiseerd. Het leven in Zoetermeer tussen de zeventiende en negentiende eeuw wordt zo tot leven gebracht en de rol van de religie daarin uitgelicht. In de loop van februari zal ook een ruim geïllustreerde publicatie verschijnen met de lotgevallen van de parochie, waarbij ook een selectie van het gevonden materiaal wordt beschreven.

Activiteiten in 2002? Die hangen van u af!

Een enkele dag of avond is in het komende jaar gepland. Echter, door vertrek van een aantal leden uit de Activiteitencommissie zal het aantal zeer gering zijn. Kom dus achter de buis of de geraniums vandaan, toon dat u hart heeft voor de Zoetermeerse historie en geeft u op als commissielid. Veel werk? Ongeveer twee dagdelen per maand inclusief tweemaandelijks vergaderen! Informatie kunt u inwinnen bij Petra Vijverberg (06-53 11 89 62) of Gertjan Moers (079-321 36 50).

Bij Fris Versshop voor al uw...

- **Hollandse en buitenlandse kaasspecialiteiten**
- **vers gebakken noten**
- **heerlijke zuidvruchten**
- **kakelverse eieren**
- **paté's en salades**
- **boerenzuivel**

Dorpsstraat 96 / 2712 AM Zoetermeer / Telefoon/fax (079) 316 76 16

Zoetermeerse Zouaven, in Pauselijke dienst

R. Moers-de Vree

Paus Pius IX Giovanni Maria Mastai-Ferretti
(1792 - 1878)

In de eerste helft van de negentiende eeuw ontstond er in Italië een sterk nationaal bewustzijn, dat tot uiting kwam in een streven naar staatkundige eenheid van het land. Dit betekende een gevaar voor de onafhankelijkheid van de Kerkelijke Staat, die toen nog een flink deel van midden-Italië besloeg met de Paus aan het hoofd. Victor Emanuel II, koning van Sardinië en de Garibaldisten veroverden in 1860 een gedeelte van het pauselijke gebied. Paus Pius IX (1792-1878), behield nog slechts Rome met omgeving, het zogenaamde Patrimonium Petri. Hij begreep dat hij een sterker leger nodig had om zijn grondgebied te verdedigen. Daarom richtte hij een oproep tot de katholieke jonge mannen

in de wereld om hem te hulp te komen. Zo werd het 'Regiment der Pauselijke Zouaven' opgericht, waarin vrijwilligers uit diverse landen dienst namen.

Aanvankelijk waren dat voornamelijk Fransen en Belgen, maar later vormden de Nederlanders met driehonderd man de grootste groep. Ook Zoetermeer en Zegwaard hebben destijds hun steentje bijgedragen.

Hoe ging dat toen in zijn werk. Sinds 1847 was hier als pastoor aangesteld Petrus van der Salm, geboren te Zoeterwoude. Zeer waarschijnlijk is een brief van de bisschop in de kerk voorgelezen met de vraag of jonge mannen zich geroepen voelden naar dat verre Italië te reizen om daar te gaan strijden voor de Paus. Dat was nogal wat in die tijd. De meeste jongemannen kwamen niet verder dan hun woonplaats of een dorp daarbuiten. En dan zo maar naar Rome, dat was een hele onderneming. Maar toch hebben verschillende jongens dat aangedurfd. Uit Zoetermeer vertrokken twee broers, Jan en Nic Vonk, beide van beroep boerenarbeider ('bouwknecht'). Jan was geboren op 22 januari 1840

Het Zouaven museum
te Oudenbosch in
Noord-Brabant.

en Nic op 19 november 1848.
Ze waren zonen van boer
Johannes Vonk en Maria
Cornelia de Bruyn. Ook vertrok
Jan van Dijk, geboren op 18 juni
1842, zoon van Hendrik van
Dijk en Maria Pennekamp. Jan
van Dijk is heelhuids
teruggekomen uit Italië en later
getrouwd met Helena van der
Berg en vader geworden van
maar liefst negen kinderen. Ook
Abraham van den Bosch,
geboren op 30 november 1845
in Zegwaart, is naar Italië
afgereisd. Hij was de zoon van
een beroepsmilitair die in de
Dorpsstraat woonde. Ook
Abraham is heelhuids
teruggekomen, hij werd later
koopman. Als laatste heeft zich

aangemeld Theo de Bruin, geboren 25 maart 1845, van beroep bakkersknecht. Als jong ventje van slechts 15 jaar vertrok hij naar Italië en keerde later weer veilig terug.

Dan was er het overwegend katholieke Stompwijk, waar de pastoor ook een oproep deed. De opkomst was daar veel groter dan in Zoetermeer en Zegwaart. Maar liefst dertien personen gaven zich op. Omdat er veel bekende namen bij zijn, die ook in Zoetermeer-Zegwaart voorkomen, noemen wij hen: Cornelis Vogelaar, overleden in 1868 in Rome aan cholera, B. Gerritse, Petrus van Haasteren, Johannes Granneman, Adrianus van der Helm, Theodorus de Vreede, Jacobus Bolleboom, Wilhelmus van Santen, Johannes van Heyningen, Jacobus de Bruin, Jacobus van Rijn, Joannes van Vliet en Wilhelmus Olyhoek, allemaal in de periode 1864-1870.

Het verzamelpunt van de aspirant-Zouaven was Oudenbosch. Van daaruit vertrokken zij per trein naar Italië. Daar werden zij gestoken in Turks aandoende uniformen van de Pauselijke Zouaven. Het uniform was ontworpen

naar een voorbeeld van een Frans legeronderdeel in Algiers, waaraan zij ook hun naam ontleenden.

De Nederlandse Zouaven waren ook bereid te helpen bij een cholera-epidemie, die uitbrak in Albano bij Rome. Enkelen zijn zelf aan deze ziekte overleden, onder wie Cornelis Vogelaar uit Stompwijk in 1868, 29 jaar oud. In Italië hebben de Zouaven veel veldtochten gehouden, waarbij ongeveer honderdvijftig strijders zijn gewond of gesneuveld.

In 1870 bezette het Italiaanse leger het overgebleven deel van de Kerkelijke Staat. De eenheid van Italië met Rome als hoofdstad was een feit. De Paus verloor al zijn wereldlijke macht trok zich als vrijwillige gevangene terug in het Vaticaan. Hetzelfde jaar nog verkondigde het Vaticaans Concilie de leer van de onfeilbaarheid van de Paus in geloofszaken, waarmee hij in ieder geval geestelijk prestige terugwon.

De Zouaven vertrokken na de overgave van het Vaticaan uit Italië. Na terugkeer richtten zij broederschappen of bonden op, die in de beginperiode tot doel hadden klaar te staan als de Paus weer een beroep op hen zou doen. Het Nederlands Zouavenmuseum is gevestigd in Oudenbosch, welke plaats bekend is door de kerk die een kopie is van de Sint Pieterskerk te Rome. Het museum heeft zijn ontstaan te danken aan broeder Christoffor van Langen.

Enkele uniformen in het museum.

Deze broeder behoorde tot de Congregatie van Saint Louis te Oudenbosch. Hij was daar vele jaren geschiedenisleraar aan de opleiding voor onderwijzers, de toenmalige kweekschool, waarin in 1947 het museum werd geopend. Zijn bijzondere belangstelling ging uit naar de historie van de Pauselijke Zouaven. Hij verzamelde documenten en voorwerpen die betrekking hadden op deze groep. Na het overlijden van broeder Christoffor in 1968 werd de gehele verzameling in bruikleen gegeven aan de gemeente Oudenbosch. Het voormalige raadhuis uit 1776 werd ingericht tot museum, dat op 1 mei 1975 werd heropend. In 1995 werd het museum ondergebracht in een stichting.

Wij vonden nog twee bidprentjes:

Gedenk in Uwe gebeden de Ziel van
Zaliger den Heer

Petrus van Haasteren

oud-Pauselijk Zouaaf

Echtgenoot van Cornelia Wiegman

geboren te Stompwijk, den 12 Oct.
1846, overleden te Rhoon
8 Februari 1930 voorzien van de
H.H. Sacramenten der Stervenden en
begraven den 11en d.a.v. op het R.K.
Kerkhof aldaar.

Hij stierf op hoogen ouderdom vol van
dagen, met goede vrucht der vreeze
Gods Tob. 14-4. Hij was eenvoudig en
oprecht, vreesde God en week af van
het kwaad Job 1. Goede echtgenoot en
goede vader, gedroeg hij zich in alles
met groot beleid, bleef verkleefd aan
den dienst Gods, leerde de zijnen God
vreezen, de zonde vluchten, de wet
Gods beminnen en er naar leven.

H. Petr. Can.

Bid voor de Ziel van Zaliger

Wilhelmus Olijhoek

Oud-Pauselijk Zouaaf

Echtgenoot van

Joanna Masee

geboren te Stompwijk den 22sten Sep-
tember 1853, plotseling overleden te
's-Gravenhage den 5den Januari 1931
en begraven den 9den d.a.v. op het
R.K. Kerkhof "St. Barbara" aan de
Binckhorstlaan.

Ik heb een goeden strijd gestreden, mijn
loopbaan volbracht, de rechten der Kerk
helpen verdedigen, het geloof
behouden, thans is mij de kroon der
gerechtigheid weggelegd.

De Heer zal mij vergelden volgens Zijne
gerechtigheid. Hij zal mij beloonen,
want ik heb Zijne wegen bewaard en
ben mijn God niet ontrouw geweest.
Mijne dierbaren, ik zal U wederzien,
uwe oogen omhoog en vestigt ze on-
verpoosd op Hem, die daar heerscht.

Bronnen: Zouaven Museum Oudenbosch en Gemeentearchief Zoetermeer

Jan van der Spekprijs

Het bestuur van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer heeft besloten een prijs in te stellen voor de behoeders van ons erfgoed: de Jan van der Spekprijs, genoemd naar Drs. Jan van der Spek, erelid van de vereniging, oprichter van de oudheidkamer in 1977 en jarenlang voorzitter van het genootschap, in een tijd dat een historische vereniging nog geheel niet vanzelfsprekend was. Wie in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw sprak over oud Zoetermeer, had het over Drs. Van der Spek.

Het is de bedoeling om de prijs elke twee jaar uit te reiken aan, zoals de regels luiden: *“een natuurlijke of rechtspersoon die zich op bijzondere wijze heeft ingespannen voor het behoud van het cultureel-historisch erfgoed in Zoetermeer en omgeving”*.

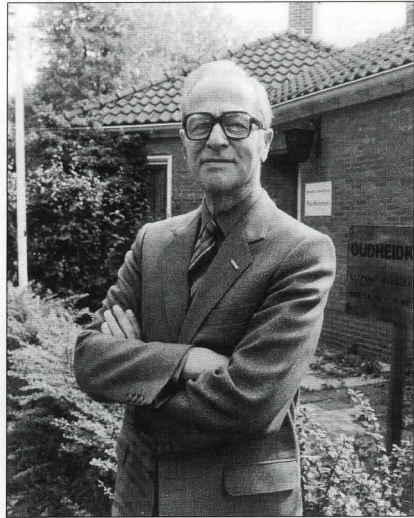
De prijs bedraagt Euro 500,- en gaat vergezeld van een tastbaar blijvend aandenken.

Een door het bestuur ingestelde jury bepaalt deze winter voor de eerste keer wie in aanmerking komt voor de Jan van der Spekprijs 2002.

De prijs kan alleen worden toegekend aan personen of instellingen die worden voorgedragen door een lid van het Historisch Genootschap. Bestuursleden, werkgroepleden en commissieleden van het Genootschap zijn van mededinging uitgesloten.

De leden van het Historisch Genootschap worden hierbij dan ook opgeroepen om voor 1 januari 2002 voordrachten te doen voor prijswinnaars. Behalve naam en adres van de persoon of instelling die de prijs volgens u verdient, gelieve u ook en vooral de redenen op te geven op welke manier hij of zij zich voor het behoud van ons erfgoed heeft ingespannen.

U kunt uw inzendingen schriftelijk doen aan de Jury, p/a Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer of per e-mail: che@oudsoetermeer.nl.

Drs. Jan van der Spek
(1912 -2001)

Sprekend Verleden, in gesprek met Henk Groenheijde

E.W. van den Burg en J.W. Dreise

De gymnastiekvereniging Pro Patria bestaat dit jaar 90 jaar en 2001 is ook het jaar van de vrijwilligers. Allebei redenen om een gesprek te hebben met een Zoetermeerder wiens leven zo verbonden is met sport in ruime zin, maar in het bijzonder met zijn Pro Patria. Henk Groenheijde is in 1936 geboren en is zoon van een echte Zoetermeerse boterboer, Bram Groenheijde. Het beroep van vader trok niet en Henk ging een heel andere toekomst tegemoet.

De lagere school en het vervolg

“Het lager onderwijs volgde ik op de School met den Bijbel, een schitterende tijd op een fijne school. Weinig moeite hebbend met leren, had ik veel plezier en zat ik aan de bovenkant van de klas. Ik ben in de oorlog begonnen bij juffrouw Broers, we hadden school in het graanpakhuis van Boon aan de Schinkelweg. De school zelf was namelijk door de Duitsers gevorderd. Ook heb ik juffrouw Van Aalst nog gekend en een meester Zegwaard. Twee of drie jaar had ik meester De Vries en later Arend van Noort. En dan natuurlijk Jongebreur, de hoofdonderwijzer. Na de oorlog trokken we weer in de echte School met den Bijbel in de Dorpsstraat.

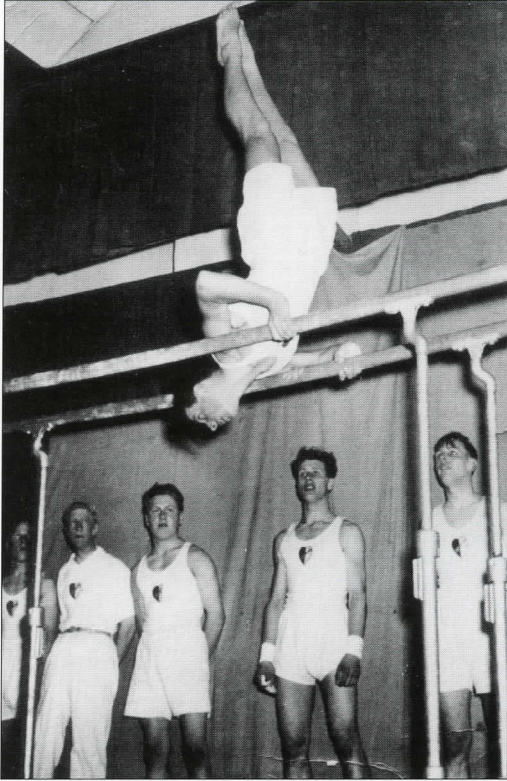
Na de lagere school ging ik naar Zandvliet, het Christelijk Lyceum aan de Bezuidenhoutseweg in Den Haag. Als je toen in Zoetermeer op de christelijke school zat, ging je automatisch naar een christelijke vervolgschool. Zo zaten we

met een hele groep Zoetermeeders op Zandvliet. Fietsen in de zomer en bussen in de winter. We fietsten

De woning van de familie Groenheijde aan de Vlamingstraat 17. Dit pand moest destijds plaats maken voor de Sprinterlijn.

Henk Groenheijde met schouderstand op de hoge brug. Toekijkend vnl.: Ru van Dijk, Ernst Hoogendam, Piet Koorneef en Teun Vleggeert

meestal over het fietspad langs de Rijksweg. Op ons verzamelpunt bij bakker Karens aan de Stationsstraat wachtten we op elkaar tot uiterlijk kwart over zeven, want om tien over acht begon onze school. We werden dan meestal ingehaald door de bij Enkes in Voorburg werkende Jan Hörters op zijn Berini-bromfiets. Ik weet de gang van zaken nog als de dag van gisteren: hij nam ons dan 'op sleeptouw', hield ons uit de wind en wij waaierden achter hem aan. Dat ging veel sneller.

In de maanden dat wij fietsten kreeg ik van mijn vader als zakgeld het abonnementsgeld van de bus, dat

was toen een tientje per maand. De studie op de middelbare school ging wat moeizaam. Ik was een sportjongen, geen studiebol. Ik kon echt wel leren en had het gemakkelijk en fluitend in vijf jaar kunnen afmaken, maar ik deed er zeven jaar over. Ik zat toen al tot over mijn oren in Pro Patria, turnde volop, voetbalde bij DSO en volleybalde bij ZOVOC. Sport was voor mij alles, van de studie ging alleen alles goed als het mij kwam aangewaaid, zoals de wiskundekant. De leervakken, vooral de talen, waren mijn struikelblok. Ik heb thuis nogal eens moeten jokken als gevraagd werd hoe het met mijn huiswerk stond. Het was dan altijd: "Ja hoor, mijn huiswerk is klaar", want anders mocht ik niet weg. Die HBS heb ik uiteindelijk toch gehaald. Ik kon wel leren, maar had er gewoon geen zin in, wel in sport. Ook op school was ik altijd al haantje de voorste. Op het Lyceum had ik een vaste plaats in de schoolteams volleybal en voetbal. Naar reünies van Zandvliet ga ik nooit, ik kijk namelijk niet met plezier terug op mijn Haagse schooltijd. Wij, lui uit Zoetermeer, een beetje plat pratend, 's winters met de bus altijd te laat komend, werden daar een beetje op aangekeken. De leraren vonden het niet fijn dat wij elke dag tien minuten later binnen kwamen, we verstoorden de les. Nee, we waren bij sommige docenten niet erg populair".

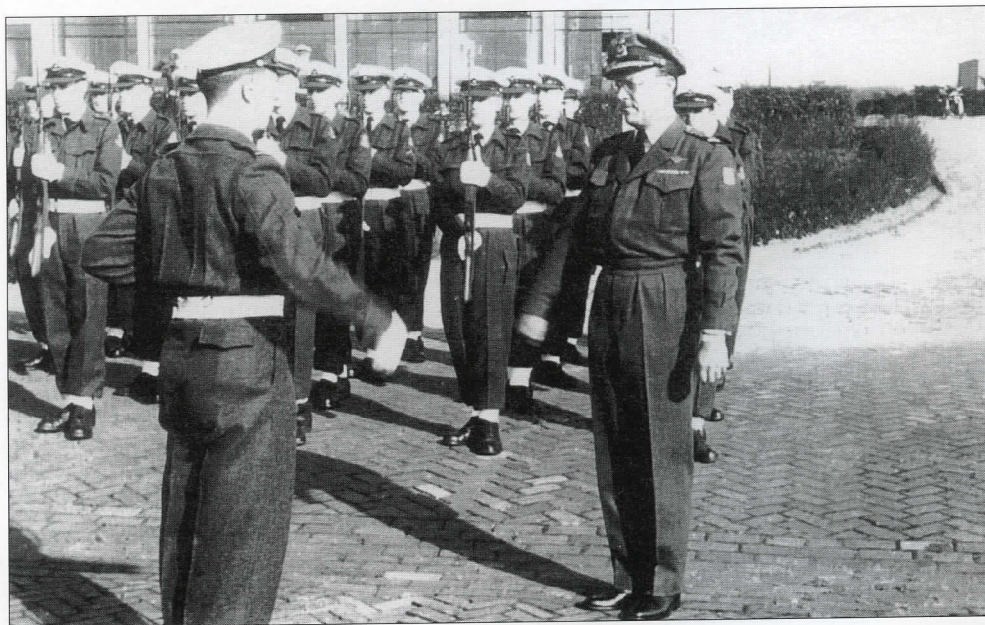

Voorturner bij de dames

“Van Pro Patria was ik al vanaf mijn vierde jaar lid. Ik was redelijk goed, turnde al meerdere keren per week, eerst bij ‘ome’ Niek den Hertog’, later bij Huib van Zetten, maar toen veel intensiever. Ik assisteerde bij allerlei jeugdlessen, dat was in mijn HBS-tijd. Met 14 jaar was ik al ‘voorturner’ bij de damesgroepen. Ik was nogal verlegen en durfde in het begin de dames niet zo goed te vangen. Als jonge knaap moest ik ze uit de lucht grijpen en beetpakken bij hoge afsprongen uit de ringen”. Mevrouw Groenheijde was een van hen en zei hierover: “Wij vonden dat best leuk hoor!”.

Doel Sportacademie, maar het werd militaire dienst

“Na de HBS zou ik de Sportacademie gaan doen, HBS was daarvoor een uitstekende vooropleiding. Echter, het jaar dat je 19 werd, mocht je geen nieuwe studie beginnen, eerst moest de dienstplicht dan worden vervuld. Op advies van mijn vader meldde ik me toch aan bij de -uiteeraard- Christelijke Sportacademie in Rotterdam (de HALO in den Haag was bekender en aantrekkelijker). Ik was goed in sport, werd aangenomen, dus geen enkel probleem. Na vier maanden kwam de oproep voor militaire dienst. Mijn vader probeerde van alles, daar waren speciale bureaus voor, om uitstel te krijgen. Tevergeefs.

Henk Groenheijde oog in oog met Prins Bernhard, die de vliegbasis Eindhoven inspecteerde 1959.

Eenmaal in dienst bij de Luchtmacht volgde ik, na een selectieperiode van twee weken in Nijmegen, op grond van mijn vooropleiding de officiersopleiding in Breda, in de Trip van Soutlandtkazerne. Na negen maanden werd ik vaandrig en drie of vier maanden later tweede-luitenant. Mijn indeling bij de Bewakingstroepen maakte het nodig via een commando-opleiding bij de Landmacht eerst de groene baret te halen. Deze opleiding was in Roozendaal in een tentenkamp op de Rucphense heide. Mijn entree daar zal ik nooit vergeten. Gekleed in mijn gloednieuwe service-dress, het mooie pak met de glimmende knopen en de vaandrigstrepen, moesten we op een gegeven moment uit het legervoertuig stappen. De begeleidende sergeant commandeerde volkomen onverwachts: “dekken”. Het bleek een serieus commando te zijn, de eerste entree in het tentenkamp moest altijd plaats vinden in de tijgersluipgang, dus ook voor een vaandrig van de Luchtmacht in zijn uitgaanspakje. Bij de ingang van het kamp lagen (ze zijn er nu nog!) twee grafstenen. Op de ene stond de tekst: “Hier rust Piet Knoest, zijn geweer was verroest”, de woorden op de andere weet ik niet meer. Achteraf vond ik het in Roozendaal hartstikke leuk, maar tijdens de opleiding van drie maanden zijn we wel vaak boos geweest en vielen er veel lelijke woorden. Als je bijvoorbeeld na 40 km veldmars het kamp aan de voorkant binnenkomt, doormarcheert naar de achteruitgang en dan nog 10 kilometer moet zwoegen, ga je echt wel helemaal kapot. En dat was natuurlijk ook precies de bedoeling. Als je buiten de officiële slaaptijden op je veldbed werd aangetroffen, was je een week je bed kwijt en moest je zo op de tegels slapen. Bij zogenaamde cross-countries werd van de gekozen richting nooit afgeweken, overal waar je voor kwam te staan moest je door of over: riolen, modder, mestvaalten, spoorlijnen, riviertjes (o.a. de Mark en de Dommel ben ik meerdere keren doorgewaad, daarbij je geweer droog houdend natuurlijk). De eindproef heette de “afmatting”, voor ons was dat een tocht te voet van vier dagen en nachten met volledige bepakking en voedsel, van Den Helder naar Roozendaal. Bij de Luchtmacht moest ik op de Vliegbasis Eindhoven het commandowerk, o.a. wagenspringen, velddienst, klimmen en touwbaan aan de soldaten overbrengen. Dat was een geweldige tijd, optrekken met een groep bewakingstroepers, tentenkampen, marcheren, sporten, enz. en zorgen dat hun conditie werd opgevoerd. Dat wagenspringen betekende uit de bak van een rijdende vrachtwagen springen, met een zo hard mogelijke aanloop tegen de rijrichting in en dan helemaal voorover hangend uit de wagen springen. De auto reed dan zo’n dertig tot veertig kilometer per uur. Ik hield van zulke onderdelen, hartstikke leuk”.

Militaire dienst en de mogelijkheid om sportofficier te worden

“Vlak voordat ik zou afzwaaien, hoorde ik dat er mogelijkheden waren om beroeps te worden, ja zelfs sportofficier behoorde tot de mogelijkheden. Ik dacht, ik probeer bij de Luchtmacht te blijven, ik ga beroeps worden. Mijn aanvraag lukte, ik mocht blijven.

Ongeveer drie jaar heb ik in Eindhoven bij de bewakingstroepen volgemaakt. In 1962, vlak voordat ik de militaire opleiding tot sportofficier zou gaan volgen, kreeg ik plotseling suikerziekte. Mijn ziekte had een afkeuring kunnen opleveren, maar mijn commandanten wilden me gelukkig graag in dienst houden en via goede persoonlijke beoordelingen kreeg ik dispensatie en daarmee kon ik blijven in een administratieve officiersfunctie. Zo ben ik als beroeps bij de Luchtmacht gebleven. Ik zat toen al helemaal in de turnerij. In Eindhoven trainde ik mee bij PSV. Volgens de huidige normen was ik niet erg goed, maar toen kon ik redelijk turnen. Vanwege het turnen en mijn liefde voor Pro Patria heb ik steeds geprobeerd naar Den Haag of omgeving overgeplaatst te worden”.

Trainen en besturen

“Bij de Luchtmacht kon ik gelukkig in het Westen blijven. De laatste tien jaar ben ik elke dag om zeven uur 's morgens begonnen, dat alleen om om kwart voor vier 's middags naar huis te kunnen racen. Dat gaf twee voordelen: nooit

ARTOTHEEK

'DE VLAMING'

Verbuur

beeldende

kunst

Voor bedrijven en particulieren

Vlamingstraat 2a
2712 BZ Zoetermeer
Telefoon 079 3169551

in files en vroeg thuis om om vijf uur in de gymnastiekzaal te kunnen staan. Daar gaf ik training op de trampolines aan de topspringers van Pro Patria. Bij deze vereniging ben ik in het begin van de jaren zestig bestuurslid geworden. Nu ben ik dat inmiddels ruim veertig jaar. Mijn eerste functie was redacteur van het verenigingsblad Pro Patria Post. Later ben ik penningmeester geworden. Dat heb ik een flink aantal jaren gedaan, ik denk vanaf ongeveer 1962".

Henk was intussen ook getrouwd

Ja, in 1959 als militair, in uniform, toen ik op de Vliegbasis Eindhoven was geplaatst. We trouwden in DAF-jes, uiteraard in Zoetermeer, omdat mijn vrouw daar woonde. Mijn oom, Miel Jongerius, was dealer, en had één servicewagen. Bas Sonneveld, de verkoper, regelde toen bij dealers in de omgeving dat hun servicewagen kon worden geleend. Ik weet nog goed, dat toen wij in onze trouwauto stapten, er op de ruit een groot wit papier was geplakt met het opschrift: "doe het niet". Luchtmachtmensen, een heel peloton bewakingspersoneel, waren met een truck naar Zoetermeer gekomen, hadden de auto met de trouwversiering zien staan, en het grapje uitgehaald. Bij gemeentehuis en kerk was een erehaag met aan de ene kant Pro Patria-leden met hoepels en aan de andere kant militairen met witte petten, groetend met witte handschoenen".

Huisvesting was nog moeilijk in die tijd. "Na een korte tijd ingewoond te hebben bij mijn schoonouders verhuisden we naar de Dorpsstraat. We woonden toen op de eerste verdieping boven de Jaminwinkel van bakker Jongerius, een oom van mij. We hebben daar een geweldige tijd gehad, want het is leuk wonen in de Dorpsstraat. Na een D.S.O.-kampioensfeest (ik voetbalde toen in het eerste zaterdagelftal) is het gebeurd dat ons hele team na sluitingstijd van café Veelenturf naar de overkant kwam om bij ons thuis verder te feesten". De heer Groenheijde verhuisde daarna nog een aantal malen, maar bleef altijd in Zoetermeer wonen.

Trampolinespringen en recreatiesport

"Ruim een jaar na een jubileumfeest, ik denk het 50-jarig bestaan in 1961, werd door enige oud-bestuursleden een trampoline geschonken. Wij wilden al heel lang een trampoline hebben, een apparaat dat we normaal nooit zouden hebben kunnen kopen en voor een gymnastiekvereniging een prachtig bezit. Het ging om een bedrag van twaalfhonderd gulden en dat was een heel groot bedrag in die tijd. Ik heb, toen nog ongediplomeerd, het trampolinespringen bij Pro Patria opgezet. Dat was in de oude gymzaal achter gebouw Trefpunt aan de Dorpsstraat. Eerst trampolinespringen als onderdeel van het turnen, later als apart onderdeel.

DSO-1 zaterdag promoveert naar KNVB 1960. Vlnr, achterste rij: Dirk Keijzer, Jan Dorst, Henk Groenheijde, Jas Vermeer, Piet Vermeer en Teun Merbis (elftalleider), middelste rij: Jan Akkerman, Jan van Eekelen en Bert Middelkoop, voorste rij: Arie Vroedsteijn, Gerard Havenaar, Arie Roos en Engel Akkerman.

Na een aantal aanloopjaren gingen we goede prestaties leveren. Pro Patria is vanaf 1985 maar liefst zestien jaar achter elkaar kampioen van Nederland geweest. Ik heb daar als trainer vanzelfsprekend veel plezier aan beleefd. Veel buitenlandse wedstrijden. Ook was ik nog internationaal jurylid”.

Na zijn pensionering heeft Henk nog altijd een volledige dagtaak bij de vereniging.

“Mijn werk ligt nu bij de recreatiesport, waarvan ik voorzitter ben. Dat houdt in, dat ik de verantwoording heb voor alle lessen die er op recreatief gebied zijn. In dertig verschillende gymzalen in Zoetermeer worden wekelijks door vijftig betaalde trainers 130 lessen gegeven. Ik huur de zalen bij de gemeente, maak de lesroosters en zorg dat er goede leiding is. Hele dagen, ook veel ‘s avonds ben ik daarmee bezig. Ik zit bijna nooit achter de televisie”.

Jammer dat het aantal leden achteruit gaat. Het zijn er nu 2540, bijna 400 minder dan drie jaar geleden. Daarvoor zijn we zelfs boven de 3000 geweest. De leeftijdsgroep 14-18 jaar krijg je bijna niet aan het sporten. De verminderde

deelname aan peuter- en kleutergym komt waarschijnlijk doordat werkende ouders hun kinderen onderbrengen bij kinderopvangcentra op tijdstippen dat bij ons gymlessen worden gegeven, dat is van vier tot zes uur en dan werken de ouders nog”.

Clubliefde?

“Een grote afdeling is ontstaan bij het starten met aerobiclessen. Daar hebben we ontzettend veel leden mee gewonnen. Die leden kennen echter geen clubliefde, weten over het algemeen nauwelijks dat ze lid zijn van Pro Patria. Ze komen elke week een uurtje sporten, maar het interesseert hun niet bij welke vereniging dat is. Het begrip “clubliefde” is hier echt niet van toepassing. Het clubblad wordt aan 2500 leden verstuurd, ik hoop dat er honderd zijn die het echt lezen. Dan maar geen clubblad? Dat is natuurlijk onzin”.

Mevrouw Groenheijde die ook haar steentje bijdraagt aan de vereniging: “Wat je nu mist is de verbondenheid met de vereniging. Vroeger hadden we geen moeilijkheden om vrijwilligers te vinden, maar nu hebben onze leden nauwelijks belangstelling voor wat er met Pro Patria gebeurt”.

Groot Zoetermeer.

Wij wilden graag weten hoe de mening is van de heer Groenheijde over de ontwikkeling van Zoetermeer van dorp naar stad.

Bloembinderij

DE NOBEL

- voor al uw
- ✿ Relatiegeschenken
  - ✿ Bloemdecoraties
  - ✿ Smaakvolle boeketten
  - ✿ Bruidswerk
  - ✿ Rouwwerk

Dorpsstraat 86k, Zoetermeer, telefoon (079) 316 93 11

“De negatieve kant is dat we, dat in tegenstelling tot vroeger, onze leden niet meer persoonlijk kennen, ook is het niet meer zo gezellig. Daar staan heel veel positieve kanten tegenover. Een eigen stadscentrum met veel voordelen, een grote bioscoop. Vroeger moest ik naar den Haag om kleding te kopen en om de middelbare school te bezoeken. Nee, ik heb geen probleem met het groot worden van Zoetermeer. Ik wil ook niet weg, ik ben een heel echte Zoetermeerder.

KAMERBEEK
MAKELAARS

079 316 77 71

**Huis kopen?
Huis verkopen?**

“De Geschiedenis op Straat” nu ook verkrijgbaar op CD-ROM

Op vrijdag 12 oktober j.l. heeft geschiedenisdocente J. Schokkenbroek het eerste exemplaar van de CD-ROM ‘Geschiedenis op Straat’ geïnstalleerd op de computers van het kenniscentrum in het Oranje Nassau College.

Het Historisch Genootschap heeft op de cd alle waardevolle cultuurhistorische elementen van Zoetermeer geplaatst. Naast het in juni uitgebrachte boek is het met deze digitale uitgave mogelijk om uitgebreid en eenvoudig te zoeken in beschrijvingen van gebouwen, wateren, dijken en ander waardevol cultureel erfgoed. Allerlei extra mogelijkheden zijn voorhanden: uitvergroten van foto’s en andere afbeeldingen, de combinatie van object, plattegronden uit verschillende tijdperken en routes, alsmede het zoeken van informatie over aannemers en architecten. Bovendien bevat de cd oude en nieuwe foto’s van alle objecten. De CD-ROM ‘De Geschiedenis op Straat’ is voor fl. 15,- verkrijgbaar bij de geselecteerde Zoetermeerse boekhandels, de VVV en ‘t Oude Huis aan de Dorpsstraat 7. Ook het boek -evenwel zonder de kleurenfoto’s en zoekmogelijkheden- is nog voor fl. 27,50 te koop. Alle Zoetermeerse basis- en middelbare scholen hebben de CD-ROM gratis toegestuurd gekregen ten behoeve van hun bibliotheek of kenniscentrum.

In het Oranje Nassau College aan de Clauslaan heeft geschiedenisdocente mevrouw J. Schokkenbroek het eerste exemplaar van de cdrom “De Geschiedenis op Straat” op de computer gezet.

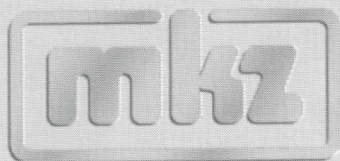
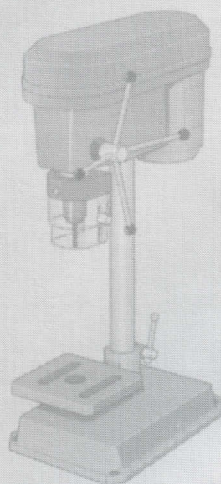
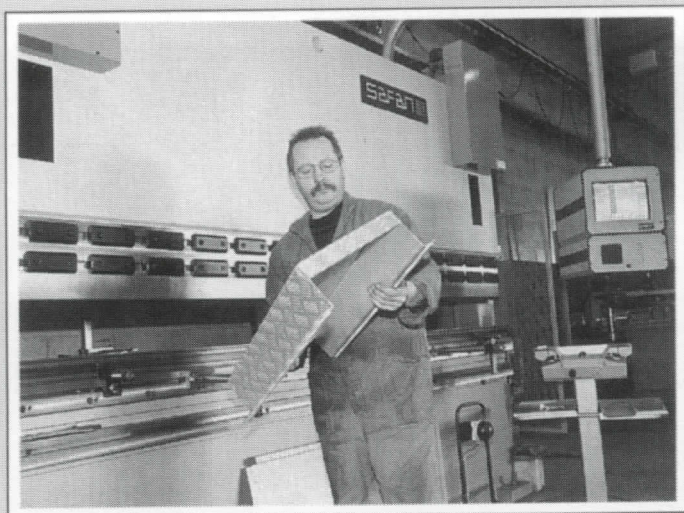
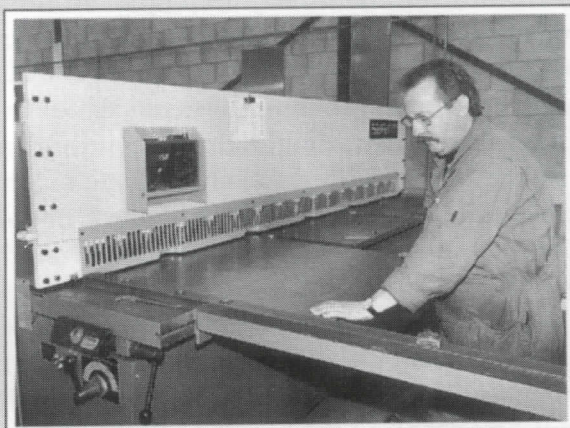
Nu óók voor particulieren!

LASSEN ○

ZETTEN ○

DRAAIEN ○

VERKOOP ○

MKZ-Metaalbewerking

Industrieweg 21, Zoetermeer

Telefoon (079) 341 63 41

Leuke en betaalbare decembergeschenken

Publicaties van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer:

De met een * gemarkeerde uitgaven zijn in samenwerking met de Gemeente Zoetermeer uitgegeven.

Over de Reguliersdam, fl. 20,- (Euro 9,08) Historische en archeologische informatie over de Zoetermeerse overtoom in Rokkeveen.

*Zeventien Zoetermeerse kerken, fl. 7,50 (Euro 3,40) Alle kerkgebouwen in Zoetermeer

Een Juweel van een Heilige, fl. 7,50 (Euro 3,40) Historische en archeologische informatie over Dorpsstraat 77

*Dorp in oorlog: Zoetermeer 1940-1945 (2000), fl. 48,95 (Euro 22,21) De tweede wereldoorlog in Zoetermeer en de jaren daarvoor uitgebreid belicht

*Vijf meter onder N.A.P.; water in Zoetermeer (2000), fl. 7,50 (Euro 3,40) Polder- en verveningsgeschiedenis, waterbeheer

*Op de hoek van de Wallen (2001), fl. 10,- (Euro 4,54) Bouw- en bewoningsgeschiedenis van Dorpsstraat 46

De Geschiedenis op Straat (2001), fl. 27,50 (Euro 12,50) Cultuurhistorische elementen in Zoetermeer

De Geschiedenis op Straat (op CD-ROM), fl. 15,- (Euro 6,81)

*Verstopt achter de voordeur (2001), fl. 11,- (Euro 5,-) Zoetermeerse interieurs

*Terugblik Zoetermeer fl. 10,- (Euro 4,54) Videofilm over de geschiedenis van Zoetermeer

Alles is te koop in 't Oude Huis, Dorpsstraat 7 tijdens openingsuren van het Stadsmuseum, bij diverse boekhandels en bij de VVV. Indien nog voorradig, zijn oudere publicaties op aanvraag verkrijgbaar.

Bestellen kan ook via (079) 319 06 83 (a.u.b. heel duidelijk uw naam, adres en uw wensen inspreken) of info@oudsoetermeer.nl. Voor het opsturen komen er fl. 6,- verzendkosten bij.

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken het met hun financiële steun mede mogelijk dit blad uit te geven.

Van As Makelaardij bv

Eerste Stationsstr. 61, tel. (079) 316 44 45

Dranken/Wijnhandel Boonekamp

Dorpsstraat 130, tel. (079) 316 38 02

Bouwmarkt De Bouwhof

Edisonstraat 88, tel. (079) 331 07 00

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

Koperstraat 40, tel. (079) 363 44 44

Het Fluitschip historisch onderzoeks-
en adviesbureau, tel. (079) 316 78 46

Henneken Radio en TV

Den Hoorn 7, tel. (079) 316 24 90

Linthout Foto Video

Dorpsstraat 68, tel. (079) 316 30 84

Roos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 155, tel. (079) 316 35 80

Rové Licht & Sfeer Eerste Stationsstr. 3
tel. (079) 316 64 88

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. (079) 316 31 65

Slagerij Vollebregt

Dorpsstraat 127, tel. (079) 316 35 25

Personenvervoer Van der Slik

Blauwroodlaan 296, tel. (079) 361 61 61

Verlaan Verfspecialzaak

Vlamingstraat 5, tel. (079) 316 34 76

Van Waaij Wonen

Coppelaschouw 30, tel. (079) 343 53 30

van Brero makelaardij

Uw woning verkopen?

Informatie:
Dorpstraat 14
hoek Nicolaasplein
2712 AK Zoetermeer
Tel: 079 - 3160061
Fax 079 - 3160026

• Marsha Jonkhoff • Lex van Brero • Marga v. Veen • Karin van der Wees • Michel Breugem •

Wij zorgen ervoor!

Gratis waardebeoordeling aan huis
door beëdigd makelaar-taxateur-lid NVM
079 - 316 00 61

Het avontuur begint bij Dump van Herwijnen

Voor alles wat met avontuur te maken heeft
moet je bij Van Herwijnen zijn.
Dus kom naar de Dorpsstraat 66
voor een complete uitrusting!
Zowel voor jouw actieve hobby
of jouw actieve vakantie!

Een compleet assortiment

Aantrekkelijk geprijsd

**Ook voor campingsport,
messen, overlevingssets...**

tenten
dartsport
klimsport
schietsport
vrijtijdskleding
kampeerartikelen
camping-gaz dealer
berg/wandelschoenen

dump
van Herwijnen
SINDS 1891

Dorpsstraat 66 Zoetermeer Telefoon 079 - 3163551